

INFORMACJA O KONTROLI RYNKU WYROBÓW BUDOWLANYCH W 2011 R.

1. Podstawy prawne

Kontrole wyrobów budowlanych w 2011 r. prowadzone były w oparciu o przepisy regulujące sprawy nadzoru nad rynkiem wyrobów budowlanych wprowadzonych do obrotu:

- ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. *o wyrobach budowlanych* (Dz. U. Nr 92, poz. 881 z późn. zm.) oraz
- ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. *o systemie oceny zgodności* (Dz. U. z 2010 r. Nr 138, poz. 935 z późn. zm.).

z uwzględnieniem obowiązujących od 30 grudnia 2010 r. ustaleń ustawy z dnia 21 maja 2010 r. *o zmianie ustawy o wyrobach budowlanych oraz ustawy o systemie oceny zgodności* (Dz. U. Nr 114, poz. 760). Zmiany te miały głównie na celu dostosowanie prawa polskiego do przepisów rozporządzeń unijnych, tj. do:

- rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 764/2008 z dnia 9 lipca 2008 r. *ustanawiającego procedury dotyczące stosowania niektórych przepisów technicznych do produktów wprowadzanych legalnie do obrotu w innym państwie członkowskim oraz uchylające decyzję nr 3052/95/WE* (Dz.U. L 218, s. 21) oraz
- rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 765/2008 z dnia 9 lipca 2008 r. *ustanawiającego wymagania w zakresie akredytacji i nadzoru rynku odnoszące się do warunków wprowadzania produktów do obrotu i uchylające rozporządzenie (EWG) nr 339/93* (Dz.U. L 218, s. 30).

Do najważniejszych z wprowadzonych zmian w ustawie *o wyrobach budowlanych* należą:

- uznawanie za nadające się do stosowania w budownictwie wyroby budowlane nieobjęte zakresem przedmiotowym norm zharmonizowanych lub wytycznych do europejskich aprobat technicznych, które zostały wprowadzone do obrotu legalnie w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej, jeżeli ich właściwości użytkowe umożliwiają spełnienie wymagań podstawowych przez obiekty budowlane zaprojektowane i budowane w sposób określony w odrębnych przepisach (art. 5 ust. 1 pkt 4 ustawy *o wyrobach budowlanych*),
- wprowadzenie importera wyrobu budowlanego albo jego określonej partii jako strony postępowania (art. 33 ust. 1 ustawy *o wyrobach budowlanych*), od której można żądać dokumentów oraz nakładać obowiązki analogicznie jak na producenta (art. 18 ust. 1, 2 i 4 oraz art. 31 ustawy *o wyrobach budowlanych*),
- możliwość żądania od sprzedawcy, jeżeli producent lub importer ma siedzibę poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, przedstawienia kontrolującemu deklaracji zgodności oraz dokumentacji technicznej wyrobu, który może stwarzać zagrożenie dla życia, zdrowia, mienia lub środowiska (art. 18 ust. 4 ustawy) oraz nakładania na takiego sprzedawcę obowiązku wycofania z obrotu wyrobu budowlanego albo jego określonej partii (art. 30 ust. 1 pkt 3 ustawy),

- możliwość nakładania również na importera lub sprzedawcę, w sytuacji, gdy producent lub importer mają siedzibę poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, nakazów odkupienia wyrobu budowlanego albo jego określonej partii, na żądanie osób, które faktycznie nim władają (art. 31a ust. 1 ustawy) oraz zniszczenia wyrobu budowlanego na koszt adresata decyzji (art. 31a ust. 3 ustawy),
- umożliwienie kontrolującemu wstępu także na teren budowy, obiektów i do pomieszczeń, w których znajdują się wyroby budowlane i dokumenty objęte zakresem kontroli (art. 16 ust. 2 ustawy) oraz umożliwienie pobierania próbek wyrobów budowlanych składowanych na terenie budowy (art. 16 ust. 2a ustawy), których wyniki badań mogą stanowić podstawę wszczęcia kontroli u producenta, importera lub sprzedawcy wyrobu budowlanego,
- możliwość poddania, wyrobów budowlanych zabezpieczonych przed dalszym przekazywaniem (u producenta, jak i importera lub sprzedawcy) badaniom kontrolnym lub zlecenie ich przeprowadzenia w celu ustalenia, czy wyrób posiada deklarowane przez producenta właściwości użytkowe (art. 25 ust. 1 ustawy),
- ujednolicenie zasad odpowiedzialności karnej w przypadku, gdy wyroby oznakowane CE lub podlegające oznakowaniu znakiem budowlanym nie spełniają wymagań ustawy,
- wprowadzenie odpowiedzialności karnej za umieszczanie znaku budowlanego na wyrobie niebędącym wyrobem budowlanym.

(Szczegółowe omówienie zmian wprowadzonych ww. ustawą *o zmianie ustawy o wyrobach budowlanych oraz ustawy o systemie oceny zgodności* zostały przedstawione w zakładce *Działalność – Wyroby budowlane*: <http://www.gunb.gov.pl/dziala/wyroby/omow.html>.)

System kontroli wyrobów budowlanych tworzą:

- organy nadzoru budowlanego, które zgodnie z przepisem art. 11 ustawy *o wyrobach budowlanych* są organami właściwymi w sprawach wyrobów budowlanych wprowadzonych do obrotu, w zakresie uregulowanym ustawą, oraz organami wyspecjalizowanymi w rozumieniu ustawy *o systemie oceny zgodności*, tj.:
 - Główny Inspektor Nadzoru Budowlanego,
 - 16 wojewódzkich inspektorów nadzoru budowlanego,
- oraz, w zakresie wyrobów budowlanych wprowadzonych do obrotu w systemie europejskim, z oznakowaniem CE – Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (zwany dalej Prezesem UOKiK) jako organ monitorujący funkcjonowanie systemu kontroli wyrobów.

2. Plan kontroli wyrobów na rok 2011

Plan kontroli wyrobów budowlanych na rok 2011 przewidywał:

- przeprowadzenie 1067 planowych kontroli u podmiotów, w tym 172 u producentów, 58 kontroli u importerów oraz 837 u sprzedawców,
- skontrolowanie 3411 wyrobów budowlanych, w tym 1804 oznakowanych CE, w zakresie ich oznakowania, dokumentacji wyrobów oraz prowadzenie badań wyrobów stosownie do potrzeb.

Zgodnie z przyjętym planem, jako priorytetowe podczas kontroli wskazano następujące grupy wyrobów budowlanych:

- wyroby prefabrykowane z betonu,
- drzwi, okna i wyroby związane,

- wyroby do izolacji cieplnej,
- stal zbrojeniowa i sprężająca do betonu,
- wyroby podłogowe i posadzkowe,
- urządzenia grzewcze,
- rury, zbiorniki i elementy pomocnicze nieprzeznaczone do kontaktu z wodą do spożycia przez ludzi,
- kotwy i łączniki.

Ponadto plan przewidywał objęcie kontrolami grup wyrobów dodatkowo przyjętych przez wojewódzkich inspektorów nadzoru budowlanego w oparciu o rozeznanie rynków lokalnych.

3. Realizacja planu kontroli wyrobów w 2011 roku

3.1 Wyniki kontroli wyrobów

W roku 2011 przeprowadzono u podmiotów ogółem 1612 kontroli, dotyczących wyrobów budowlanych wprowadzonych do obrotu, w tym:

- 333 kontrole u producentów,
- 20 kontroli u importerów,
- 1240 kontroli u sprzedawców,
- 19 kontroli u podmiotów określonych jako „inny” (w tym 10 na budowach).

Jako kontrole planowe zrealizowano 1148 kontroli (71 % kontroli ogółem), natomiast jako kontrole doraźne przeprowadzono 464 kontrole (tj. 29 % kontroli ogółem), w tym:

- 356 rekontroli (tj. 77 % kontroli doraźnych),
- 72 kontrole inne, wykonane przede wszystkim w związku z informacjami o nieprawidłowościach dotyczących wyrobów występujących na rynku, w tym informacji przekazanych przez GUNB i UOKiK do wojewódzkich inspektorów nadzoru budowlanego (tj. 16 % kontroli doraźnych),
- 28 kontroli obowiązkowych, o których mowa w art. 30 ust. 4 ustawy o wyrobach budowlanych (tj. 6 % kontroli doraźnych),
- 7 kontroli dokonanych na wezwanie GINB (tj. 2 % kontroli doraźnych),
- 1 kontrolę na wniosek Prezesa UOKiK (tj. 0,2% kontroli doraźnych).

(Załącznik nr 1)

Skontrolowano ogółem 4507 wyrobów budowlanych, w tym 2279 oznakowanych CE oraz CE i jednocześnie znakiem budowlanym (tj. 3915 w ramach kontroli planowych i 592 w ramach kontroli doraźnych), z czego:

- 670 u producentów (15 %),
- 31 u importerów (poniżej 1 %),
- 3784 u sprzedawców (84 %),
- 22 na budowach (poniżej 1 %).

Struktura wyrobów, ze względu na ich oznakowanie, sprawdzonych podczas kontroli planowych i doraźnych z wyłączeniem rekontroli (w ogólnej liczbie 4071), przedstawia się następująco:

- 53 % stanowiły wyroby oznakowane CE oraz CE i jednocześnie znakiem budowlanym (tj. 2160 skontrolowanych wyrobów, w tym 2065 oznakowanych CE i 95 oznakowanych podwójnie),

- 46 % wyroby podlegające oznakowaniu znakiem budowlanym (tj. 1893 wyroby),
- 0,4 % wyroby jednostkowego zastosowania (tj. 16 wyrobów) oraz
- 0,05% wyroby wprowadzone legalnie w innym państwie członkowskim UE, nieobjęte zakresem przedmiotowym norm zharmonizowanych lub wytycznych EOTA (tj. 2 wyroby).

Udział skontrolowanych wyrobów budowlanych, wprowadzonych do obrotu w systemie europejskim z oznakowaniem CE, był o 20 % wyższy (bez uwzględnienia rekontroli) niż przyjęty w planie kontroli.

(Załącznik nr 2)

- Podczas kontroli najczęściej zastrzeżeń stwierdzono w następujących grupach wyrobów:
- okna i drzwi i wyroby związane,
 - wyroby do izolacji cieplnej,
 - rury, zbiorniki i elementy pomocnicze nieprzeznaczone do kontaktu z wodą do spożycia przez ludzi,
 - łączniki tworzywowe do stosowania w betonie i podłożach murowych,
 - wyroby do wznoszenia murów.

Pierwsze cztery grupy wyrobów były wskazane w planie jako priorytety do kontroli.

3.2 Nieprawidłowości stwierdzone podczas kontroli wyrobów budowlanych w 2011 r.

Na 4507 wyrobów skontrolowanych w roku 2011, nieprawidłowości i uchybienia stwierdzono w odniesieniu do 1218 wyrobów. Wyłączając z tej grupy wyroby skontrolowane w ramach rekontroli (436) w stosunku do pozostałych 4071 skontrolowanych wyrobów, nieprawidłowości stwierdzono u 1205 wyrobów (tj. u 30 % objętych kontrolami), w tym u:

- 411 wyrobów oznakowanych CE (tj. u 20 % skontrolowanych wyrobów z tej grupy),
- 40 wyrobów oznakowanych CE i jednocześnie znakiem budowlanym (tj. u 42 %),
- 513 wyrobów oznakowanych znakiem budowlanym (tj. u 31 %),
- 238 wyrobów nieoznakowanych, a podlegających ww. oznakowaniu (tj. u 100 %),
- 3 wyrobów jednostkowego zastosowania (tj. u 19 %).

Kontrolą oznakowania wyrobu objęto 4 050 wyrobów. W tej grupie stwierdzono nieprawidłowości obejmujące 1 182 wyroby (29 %), co dotyczyło:

- braku wymaganego oznakowania – 319 przypadków,
- nielegalnego oznakowania wyrobu – 33 przypadki,
- niewłaściwego oznakowania wyrobu (np. niewłaściwe umieszczenia znaku albo oznaczenia znakiem niezgodnym ze wzorem – 70 przypadków),
- braku obowiązkowej informacji dołączonej do wyrobu albo towarzyszącej oznakowaniu – 280 przypadków,
- niewłaściwej obowiązkowej informacji dołączonej do wyrobu (np. błędna, niekompletna informacja) – 839 przypadków.

Kontrolą dokumentów objęto 685 wyrobów. W tej grupie stwierdzono nieprawidłowości obejmujące 295 wyrobów (43 %). Dotyczyły one:

- braku deklaracji zgodności wyrobu – 48 przypadków,
- niezgodnej ze wzorem, niekompletnej, błędnej deklaracji zgodności – 195 przypadków,

- braku specyfikacji technicznej lub wskazania niewłaściwej, nieważnej specyfikacji technicznej – 138 przypadków,
- braku właściwych badań typu – 93 przypadki,
- braku lub nieprawidłowej zakładowej kontroli produkcji - 134 przypadki,
- braku wymaganego certyfikatu zgodności– 21 przypadków,
- braku wymaganego certyfikatu zakładowej kontroli produkcji – 31 przypadków,
- innych nieprawidłowości dot. dokumentacji wyrobu – 60 przypadków.

Ponadto badaniami objęto 53 wyroby, z których 37 nie spełniało wymagań.

Wymaga podkreślenia, że w stosunku do 1218 wyrobów niespełniających wymagań, w 432 przypadkach producenci dobrowolnie podjęli działania skutkujące usunięciem nieprawidłowości podczas trwania kontroli, w 136 przypadkach w okresie po jej zakończeniu a przed wszczęciem postępowania administracyjnego oraz w 294 przypadkach po wszczęciu postępowania, lecz przed wydaniem pierwszego orzeczenia administracyjnego w sprawie.

W 139 przypadkach usunięto nieprawidłowości w wyniku działań naprawczych – już po wydaniu przez organ postanowienia zakazującego dalszego przekazywania określonej partii wyrobu przez sprzedawcę albo nakazującego wstrzymanie wprowadzania do obrotu wyrobu budowlanego albo jego określonej partii, jednocześnie wyznaczającego termin usunięcia określonych nieprawidłowości (*na podstawie art. 30 ust. 1 pkt 1 albo art. 31 ust. 1 pkt 1 ustawy o wyrobach budowlanych*).

3.3 Badania próbek wyrobów

W związku ze znowelizowanymi przepisami ustawy *o wyrobach budowlanych* organy nadzoru budowlanego w 2011 r. pobierały, również u sprzedawców i na budowach, próbki wyrobów do badań, w celu sprawdzenia posiadania przez nie właściwości użytkowych deklarowanych przez producentów.

Ogółem pobrano 53 próbki do badań (z czego 47 z wyrobów oznakowanych CE), w tym 32 próbki pobrano u sprzedawców oraz 7 na budowach. Przedstawione wielkości uwzględniają 2 próbki pobrane przez GUNB.

W wyniku przeprowadzonych badań stwierdzono, że 37 przebadanych wyrobów (w tym 33 oznakowane CE) nie spełniało wymagań, z czego 28 pobranych u sprzedawców oraz 5 z budów, co skutkowało podjęciem dalszych czynności administracyjnych.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły głównie wyrobów: okna, płyty styropianowe, zaprawy klejowe do styropianu, cegły pełne.

4. Działalność orzecznicza wojewódzkich inspektorów nadzoru budowlanego

W 2011 r. organy nadzoru budowlanego, podczas kontroli wyrobów budowlanych wydały ogółem 536 postanowień, które dotyczyły m.in. zabezpieczenia dowodów lub wyrobów, w tym:

- 167 (z których 38 dotyczyło wyrobów ozn. CE) - dokonując zabezpieczenia dowodów na czas niezbędny do realizacji zadań kontroli (art. 22 ust. 1 ustawy),
- 202 (z których 65 dotyczyło wyrobów ozn. CE) - dokonując zabezpieczenia wyrobu budowlanego albo jego określonej partii przed dalszym przekazywaniem, na okres 2 miesięcy (nowy przepis art. 22c ust. 1).

Na podstawie wyników kontroli wojewódzcy inspektorzy nadzoru budowlanego wszczęli ogółem 633 postępowania administracyjne, w tym 602 w sprawach wyrobów budowlanych niespełniających wymagań określonych w ustawie *o wyrobach budowlanych*, w wyniku których wydali ogółem 1042 orzeczenia administracyjne, z czego 244 (23 % wszystkich orzeczeń) dotyczyło wyrobów oznakowanych CE.

Spośród 1042 orzeczeń (tj. o 159 więcej niż w 2010 r.) w toku prowadzonych postępowań administracyjnych wojewódzcy inspektorzy nadzoru budowlanego wydali m.in.:

- 171 postanowień wyznaczających termin usunięcia określonych nieprawidłowości oraz, odpowiednio, zakazujących dalszego przekazywania partii wyrobu przez sprzedawcę, albo nakazujących producentowi lub importerowi wstrzymanie wprowadzania wyrobu lub jego partii do obrotu, a także decyzji (wydanych na podstawie dotychczasowych przepisów), nakazujących usunięcie w wyznaczonym terminie określonych nieprawidłowości (w tym 42 orzeczenia dotyczące wyrobów oznakowanych CE),
- 125 decyzji nakazowych i zakazowych, dotyczących wycofania z obrotu wyrobu budowlanego lub jego partii albo zakazu obrotu określoną partią wyrobu, skutkujących wpisem do Krajowego Wykazu Zakwestionowanych Wyrobów Budowlanych lub rejestru wyrobów niezgodnych z zasadniczymi lub innymi wymaganiami, prowadzonego przez Prezesa UOKiK (w tym 36 decyzji dotyczących wyrobów oznakowanych CE),
- 573 decyzje o umorzeniu postępowania (w tym 138 dotyczących wyrobów oznakowanych CE).

Powyższe rozstrzygnięcia wydawane były w toku postępowań prowadzonych z uwzględnieniem zmian wprowadzonych w ustawie *o wyrobach budowlanych*.

5. Krajowy Wykaz Zakwestionowanych Wyrobów Budowlanych

Do ustawowych obowiązków Głównego Inspektora Nadzoru Budowlanego należy m.in. prowadzenie Krajowego Wykazu Zakwestionowanych Wyrobów Budowlanych (KWZWB), w którym gromadzone są dane i informacje dotyczące wyrobów budowlanych podlegających oznakowaniu znakiem budowlanym, niezgodnych z wymaganiami określonymi w ustawie *o wyrobach budowlanych*.

W 2011 roku w KWZWB zamieszczono 32 wpisy zakwestionowanych wyrobów budowlanych, które najczęściej dotyczyły następujących wyrobów podlegających oznakowaniu znakiem budowlanym:

- kotwy metalowe do stosowania w betonie,
- stal zbrojeniowa i sprężająca do betonu,
- rury, zbiorniki i elementy pomocnicze nieprzeznaczone do kontaktu z wodą do spożycia przez ludzi,
- drzwi, okna i wyroby związane,
- wyroby mające kontakt z wodą przeznaczoną do spożycia przez ludzi,
- złożone systemy i zestawy do izolacji cieplnej z wyprawami tynkarskimi.

Usuwanie wpisów z Wykazu jest dokonywane na wniosek wojewódzkiego inspektora nadzoru budowlanego lub z urzędu, w przypadku gdy producent, importer lub sprzedawca udowodni, że wycofał z obrotu wszystkie egzemplarze zakwestionowanego wyrobu budowlanego, lub w przypadku gdy niezgodności zakwestionowanego wyrobu zostały usunięte, nie wcześniej jednak niż w terminie 6 miesięcy od dnia, w którym decyzje, na podstawie których dokonano wpisu, stały się ostateczne (art. 15 ust 3 pkt 1 ustawy). Ponadto wpis może być usunięty w przypadku gdy producent, importer lub sprzedawca

zaprzestał prowadzenia działalności gospodarczej, nie wcześniej jednak niż po upływie 24 miesięcy od dnia dokonania wpisu (art. 15 ust 3 pkt 2 ustawy).

W 2011 roku usunięto łącznie 97 wpisów, w tym 88 dokonanych przed 2011 rokiem.

Narastająco, od początku funkcjonowania KWZWB (tj. od 2004 r. do końca 2011 r.), do Wykazu wpisano 753 wyroby, a usunięto 507. Na koniec 2011 roku KWZWB zawierał 256 wpisów zakwestionowanych wyrobów budowlanych.

6. Podsumowanie i wnioski

Zadania inspekcyjno-kontrolne, zaplanowane na rok 2011 zostały wykonane zarówno w zakresie ogólnej liczby przeprowadzonych kontroli, jak i liczby skontrolowanych wyrobów budowlanych. Były one realizowane z uwzględnieniem zmian w ustawie *o wyrobach budowlanych*.

Przekroczono istotnie wykonanie zadań w zakresie liczby skontrolowanych wyrobów z oznakowaniem CE w stosunku do planu - co wynika ze wzrostu udziału tych wyrobów w rynku wyrobów budowlanych.

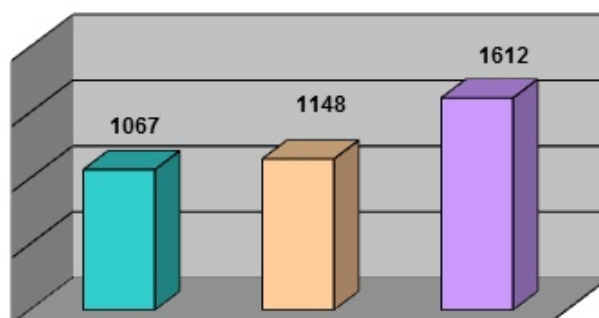
W dalszym ciągu wśród wyrobów oznakowanych CE (w tym również w zakresie oznakowania CE w wyrobach oznakowanych równocześnie CE i znakiem budowlanych) odnotowano znacząco niższy odsetek wyrobów niespełniających wymogów formalnych, niż wśród wyrobów podlegających oznakowaniu znakiem budowlanym.

W przypadku części wyrobów ponownie wskazanych w planie rocznym jako priorytety do kontroli, nadal stwierdzano nieprawidłowości, głównie w odniesieniu do: drzwi, okien i wyrobów związanych, wyrobów do izolacji cieplnej, rur, zbiorników i elementów pomocniczych nieprzeznaczonych do kontaktu z wodą do spożycia przez ludzi oraz kotew i łączników. Oznacza to potrzebę uwzględniania tych grup wyrobów w planach kontroli również na kolejne lata.

Kontrole wyrobów budowlanych

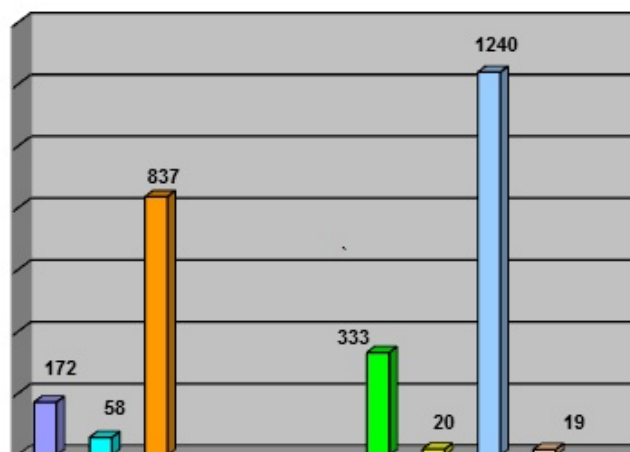
Kontrole u podmiotów

planowane kontrole u podmiotów	1067
wykonanie kontroli planowych	1148
wykonane kontrole u podmiotów ogółem	1612

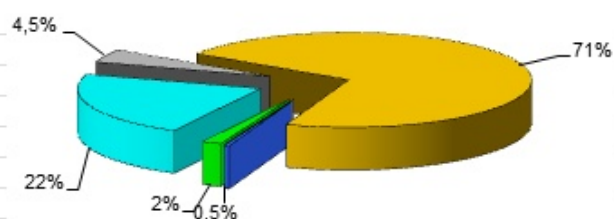
planowane kontrole:	
u producentów	172
u importerów	58
u sprzedawców	837

wykonane kontrole ogółem:	
u producentów	333
u importerów	20
u sprzedawców	1240
u innych podmiotów (w tym 10 na budowach)	19

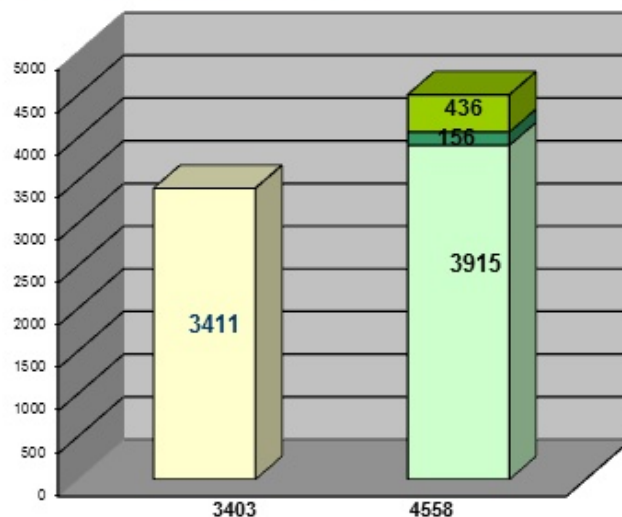
Struktura kontroli z uwagi na przyczynę ich przeprowadzenia

planowe	1148	71%
doraźne	464	29%
w tym:		
na wezwanie GINB	7	
na wniosek UOKiK	1	
na podst. art. 30 ust. 4 ustawy	28	
rekontrole	356	
inne	72	

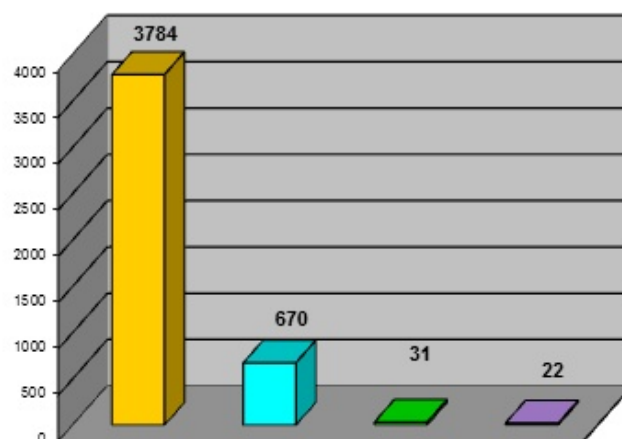
Skontrolowane wyroby budowlane

planowane wyroby do skontroloowania	3411
wyroby skontrolowane ogółem, w tym:	4507
- w toku kontroli planowych	3915
- w toku kontroli doraźnych (bez rekontroli)	156
- w toku rekontroli	436

Skontrolowane wyroby:

u sprzedawcy	3784
u producenta	670
u importera	31
na budowie	22

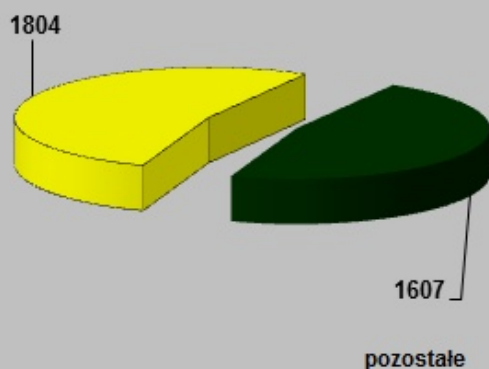

Skontrolowane wyroby wg systemu wprowadzenia wyrobów do obrotu

planowane: ogółem 3 411

wykonane: ogółem 4071
(bez rekontroli)

oznakowane CE

oznakowane CE
(w tym 95 wyrobów
oznakowanych CE i B)